

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 70 lir (za inozemstvo 75 lir), za 1/2 leta 35 lir, za 1/4 leta 17.50 lir, mesečno 6.— lir. Tedenska izdaja letno 25 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo.— Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953

Izhaja vsak torek in petek

Ljubljana, torek 9. septembra 1941-XIX

Cena posamezni številki lir 0'60

Nadzorstvo nad nakupi delnic

Italijanski finančni minister je izdal nove predpise za promet z delnicami. Ti predpisi naj zavro pretirano špekulacijo na diference, ki nastajajo kot reakcija hausse za tečaje delnic. Dočim pa so prejšnji predpisi skušali preprečiti špekulativne delniške dobičke z večjim obdačenjem, se z novimi predpisi finančnega ministra uvaža nadzorstvo oblasti nad nakupi delnic. V bodoče morajo vsi nakupovalci delnic navesti svoje ime, plačano ceno in borzo, na kateri je bil nakup izvršen. Banke in komisionarji pa morajo navesti, če so bile delnice kupljene za lasten ali tuj račun. Predpisani formulariji veljajo za vse gotovinske in terminske kupčije na in izven borze. Naročila se morajo hraniti dve leti in na zahtevo oblasti njim vsak hip predložiti.

Iz italijanskega gospodarstva

Kultura industrijskih rastlin naglo narašča. Nasadi sladkorne repe so se povečali od 138.000 ha leta 1938, na 172.000 ha l. 1940. Nasadi lanu za tekstilno industrijo so obsegali l. 1936. — 5900 ha, lani pa 9600 ha, dočim so nasadi lanu za zrno zavzemali l. 1939. še 7700 ha in so se lani razširili na 14.900 ha. Konoplja je bila posejana l. 1937. na 87.000 ha, l. 1939. pa na 91.000 hektarjih.

Velika tvornica za izdelovanje umetnega gumija bo v kratkem pričela obratovati v Italiji. Nova tvornica bo mogla kriti polovico potrebe Italije po umetnem gumiju. Najbrže se bo ustanovila še druga tvornica, da bi mogla Italija sama popolnoma kriti svojo potrebo na gumiju.

Italija bo mogla, po mnenju strokovnjakov, pridobiti iz okoli 80.000 t rud okoli 300 ton niklja in kobalta. Ležišča teh rud so v Piemontu, Liguriji in na otoku Elbi.

Gostinski obrati bodo razdeljeni na 5 kategorij z enotnimi cenami obedov in večerij. Obed bo stal v najnižji kategoriji 6, v luksuzni pa 38 lir.

Tovarni za izdelovanje tanina je v Italiji zdaj 34, l. 1918. jih je pa bilo 16. Letna poraba tanina znaša doma okrog 730.000 stotov, izvoz pa 110.000 stotov v vrednosti okrog 27 milijonov lir.

Pri svetovni proizvodnji hladilnih naprav je Italija udeležena z 0,13% in je v Evropi na tretjem mestu. Največ hladilnih naprav, skoraj 90% svetovne proizvodnje, izdeluje Severna Amerika.

Cena vina za normalni konsum je bila v Italiji določena na 23,50 lire za hektolitersko stopnjo. Ta cena se mora izplačati proizvajalcu. Nova cena je nekoliko nižja od lani določene.

Rim bo zvezan z železnico z Ostio in se bo s tem raztegnil Rim do morja. Kmalu bo tudi gotova podzemna železnica, s katero bo zvezan moderni novi rimski kolo-dvor Termini z ostijsko električno železnico.

Prodaja zaplenjenih radijskih aparatov

Poštno ravnateljstvo v Ljubljani proda na javni dražbi 35 zaplenjenih radijskih aparatov in 99 dektektorjev. Prodaja bo 3. oktobra ob 11. uri v ekonomskem oddelku ravnateljstva, Sv. Jakoba trg 2. Dan pred prodajo se morejo aparaty ogledati.

Nove možnosti za gospodarski napredek

O velikem gospodarskem pomenu Ljubljanskega velesejma se je že toliko pisalo, da je ta resnica že davno izven vsake debate. Ker pa se letošnji Ljubljanski velesejem bistveno razlikuje od prejšnjih in ker so tudi razmere, v katerih dela naše gospodarstvo, bistveno drugačne od prejšnjih, je vendar treba opozoriti na nekatere posebnosti letošnjega Ljubljanskega velesejma. Te posebnosti namreč odkrivajo lepe možnosti za gospodarski napredek naše pokrajine.

Glavna karakteristika letošnjega Ljubljanskega velesejma bo velika, že reprezentativna udeležba italijanskih tvrdk na velesejmu. Vsem obiskovalcem velesejma se bo s tem nudila lepa prilika, da se pouče o visoko razvitem italijanskem gospodarstvu, zlasti pa o italijanski industriji in obrtu. Pazljivo ogled razstavljenih izdelkov bo dal slehernemu obiskovalcu velesejma koristne pobude, ki jih bo mogel uporabiti v svojem podjetju.

A ne samo posamezniku, temveč tudi vsem nam kot celoti bo razkrival letošnji velesejem nove možnosti gospodarske delavnosti in napredka. Italijansko gospodar-

stvo se danes razvija v znaku uspešne samopreskrbe. V vseh gospodarskih sektorjih se kaže pozitivni učinek tega prizadevanja po osvoboditvi od tuje odvisnosti. Tudi pri nas bi mogla dati avtar-kija še zelo pozitivne rezultate in celo vrsto predmetov, ki smo jih doslej morali uvažati iz tujine, bi mogli sami izdelovati doma.

Tako bi mogli v mnogo večji meri predelovati surovine doma, kakor pa jih sedaj predelujemo. Posebno za našo glavno surovino — za naš les velja to. Razstava italijanskih izdelkov bo pokazala, kako veliki uspehi so bili v tem pogledu že doseženi v Italiji. Njenemu primeru moramo na vsak način slediti. Tudi v kmetijstvu nismo še dosegli tega kar bi mogli in tudi morali. Zadostuje, če v zvezi s tem opozorimo samo na možnosti, ki bi jih moglo nuditi racionalno obdelovanje Ljubljanskega barja. Sploh je treba, da dobi racionalno proizvajanje mnogo večjo veljavo, kakor pa jo ima sedaj.

Ne zadostuje pa, če se dobrine le proizvajajo, temveč je treba te tudi dobro prodati naprej, ker se šele s tem doseže glavni dobiček

od proizvodnje. Posebno v tem pogledu bo nudil letošnji Ljubljanski velesejem izredno veliko. Poleg tega pa bo nudil še to priliko, da seznanimo velik italijanski odjemni trg z našimi proizvodi, na drugi strani pa nam pokaže tudi možnosti nabave blaga, ki ga danes ne moremo dobiti ali pa le z največjo težavo. Letošnji Ljubljanski velesejem nam bo nudil prvo-vrstno priliko, da se gospodarsko prilagodimo novim razmeram in to možnost moramo čim bolj izkoristiti.

Na podlagi velikega seznama razstavljalcev na letošnjem Ljubljanskem velesejmu, tako domačih kot italijanskih, moremo upati, da bo pomenil letošnji Ljubljanski velesejem za vse nas velik in pomemben uspeh. Ta bo tem večji in izdatnejši, če bomo gledali, da čim bolj izkoristimo vse ugodne prilike, ki jih bo nudil velesejem za naš gospodarski napredek, če si čim bolj pazljivo ogledamo vse na njem razstavljenе predmete.

Lepa prilika za povečanje naše gospodarske delavnosti in za večjo zaposlitev naših ljudi se nam nudi, glejmo, da te lepe prilike ne zamudimo.

Davčne ugodnosti za podjetja v Nemčiji

V Nemčiji je te dni izšla naredba o spremembi davčnih zakonov. Gre v glavnem za delno prealitev davčnega bremena od samostojnih in imenskih podjetij, oziroma družb na delniške družbe.

Samostojni podjetniki in družbeniki osebnih družb so zavezani dohodnini ter 50% vojni dokladi. Po novih določbah pa se more 50% neizplačanega dobička od tega davka oprostiti, vendar pa davka prosta kvota ne sme presegati 10% celotnega čistega dobička. Namen te naredbе je, da bi mala podjetja iz presežkov ustvarjala rezerve, da bi se na ta način olajšal prehod iz vojnega gospodarstva v gospodarstvo mirne dobe. Ta davčna olajšava se označuje kot zelo izdatna, ker gre za prispevke, za katere veljajo zaradi progresivnega obdačenja najvišje stopnje. Ista ugodnost je uvedena tudi za knjigaše, ki so kmetovalci ali gozdni posestniki. Oprostitev velja že za davčno leto 1941. V uradni utemeljiti nove davčne naredbе se zlasti poudarja, da je njen namen zavarovati odgovorno podjetništvo pred anonimnim ka-

pitalom, pred katerim ne sme biti zapostavljeno. Oblika kapitalne družbe naj bi smela biti dovoljena le v primerih, ko se zaželeni narodno gospodarski namen na drug način ne bi mogel doseči.

Z novo naredbō se nadalje prvič uvaja vojna doklada v višini do 25% družbenega davka. Od tega davka so izvzete le družbe, katerih dohodek ne znaša več ko 50 tisoč RM. Nove davčne stopnje se zvišajo vključno z doklado pri dohodku do 100.000 RM od 30 na 37,5%, pri dohodkih nad 100.000 RM pa od 40 na 50 odstotkov. Za davčno l. 1941. pa se ta vojna doklada izjemoma zniža na polovico. Od nove doklade so predvsem prizadete tako imenovane kapitalne družbe.

S 1. septembrom se odpravlja tudi listinski davek, ker ni njegov donos v nobenem razmerju s stroški izterjevanja. Ker je poleg tega država pri zelo mnogih pogodbah sama udeležena, bi znaten del tega davka šel samo iz ene drž. blagajne v drugo. Končno se je opustil tudi polodstotni davek na vrednostne papirje za čas vojne.

Nizozemska industrija sveč

je prišla spet do velike veljave, ker je treba štediti s petrolejem, plinom in elektriko.

Izdelava sveč je stara nizozemska obrt. Nekdaj so nizozemski kmetje sami na primitivne načine izdelovali sveče. Prvotna surovina za sveče je bil čebelni vosek, ki so ga pozneje začeli mešati z drugimi vrstami voska. Nove proizvodne metode so iznašli francoski kemiki in l. 1834. so začeli izdelovati stearinske sveče. Prvo tovarno za take sveče je imelo malo nizozemsko mesto Gouda, ki

slovi po svetu zaradi svojega izbornega sira. Tovarna je bila ustanovljena l. 1850., pozneje pa so bila taka podjetja ustanovljena tudi v Amsterdamu, Schiedamu in še v nekaterih drugih krajih, središče nizozemske industrije sveč pa je še vedno v Goudi. V zadnjih letih je izvažala Nizozemska letno za nad 57.000 goldinarjev stearinskih in za kakih 30.000 goldinarjev drugih sveč.

Še važnejši kakor izvoz sveč je izvoz postranskih in polizdelkov iz proizvodnje sveč. Tako so leta

1939. izvozili za poldrugi milijon stearina, oleina in drugih maščobnih kislin. Proizvodnja stearinskih sveč zalaga sploh s svojimi postranskimi izdelki celo vrsto drugih industrij z važnimi surovinami. Tako se uporablja stearinska smola za izolacijo pri električnih napeljavah, glicerini pa je zelo uporaben pri toaletnih predmetih in tudi pri raznih medikamentih. Olein je važna surovina za tekstilne tovarne in pralnice.

Nizozemske stearinske sveče so imele nekdanj za močnega tekmeca parafinske sveče, ki so jih petrolejske družbe iz Britanske Indije spravljale na trg, nizozemska industrija pa si je znala pomagati in kmalu so prišle v promet njene nove cenejše sveče iz mešanice parafina in stearina.

Hrvaška bo dobavljala Nemčiji gotove barake

Hrvatski gospodarski inspektorat vojnega ministrstva je objavil v »Narodnih novinah« naslednje:

Gospodarski inspektorat vojnega ministrstva se je pogajal z Nemčijo zaradi izvoza velikega števila lesenih hiš in barak. Gre za stalne dobave, ki naj bi trajale vseh prihodnjih deset let. Namesto lesa kot surovine bi se izvažali gotovi izdelki in na ta način bi imeli hrvaški mali obrtniki, tesarji, mizarji in tudi industrialci zagotovljen zaslužek skozi vseh prihodnjih deset let.

Dobave lesa bo financirala neka zagrebška banka, ki bo lesene hiše plačala, takoj ko bodo gotove. Da se poveča storilnost podjetij, se bodo dobavili obrtnikom potrebni stroji proti obročnemu odplačevanju. Za izvrševanje teh del se bodo združevali obrtniki posameznih krajev in župnij v posebna izvozna združenja, vsa ta združenja pa bodo imela svojo centralo v Zagrebu.

S tem se nudi, pravi razglas industrialcem lepa prilika, da si zagotove dober zaslužek.

Nekaj podatkov o italijanskem mlekarstvu

»L' Informazione Economica Italiana« je objavila podatke o italijanski mlekarški proizvodnji v letu 1938.

V tem letu je dosegla italijanska proizvodnja mleka 68,7 milijonov hl, od katerih je proizvela Severna Italija 55 milijonov hl. Od vsega pridobljenega mleka se je porabilo 43% za neposredni konsum, 34% za mlekarstvo in 23% za rejo telet.

Surovega masla je pridobila Italija v l. 1938. 447.000 stotov, kar je v glavnem krilo notranjo potrebo Italije. To se vidi tudi iz tega, da je uvozila Italija le 205 stotov.

Sira je proizvela Italija 2.228.000 stotov. Izvozila ga je 213.000 stotov v vrednosti 199,2 milijona lir. Surovo maslo in sir sta v glavnem delo Severne Italije.

Od postranskih mlečnih proizvodov je proizvela Italija 165.000 stotov skute, 55.000 stotov kazeina in 18.000 stotov kondenziranega mleka.

Povprečno je bilo leta 1938. za vsakega prebivalca Italije na razpolago 37,4 l mleka, 1,3 kg surovega masla in 5,4 kg sira.

Položaj švicarskega lesnega gospodarstva

opisuje »Internationaler Holzmarkt« takole: Vojna in od nje povzročene ovire meddržavne blagovne izmenjave so vplivale tudi na švicarsko lesno gospodarstvo. Večina evropskih izvoznikov lesa je imela pred vojno kupčije s Švicco, ki je uvažala letno okrog 700 tisoč kubičnih metrov lesa. Švicarski uvozniki lesa so sicer mnogo zahtevali, bili pa so tudi znani kot dobri plačniki.

Zaradi političnih sprememb v Evropi se je švicarski uvoz lesa zelo skrčil, potrošnja lesa v Švici se je pa znatno povečala že zaradi zmanjšane uvoza premoga in obrambnih naprav. Domača proizvodnja lesa znaša okrog 3 milijone, sedanja potrošnja pa 5 do 6 milijonov kubičnih metrov. Zaradi tega nerazmerja se je sečnja skoraj podvojila, pri čemer je v večji meri prizadeto gozdovje listovcev, ker služi ta les za nadomestilo raznih surovin, ki jih ni mogoče dobiti iz inozemstva.

Lesne cene se v Švici uradno določajo in so se n. pr. pri gradbenem lesu zvišale za 35 do 40%, pred novo lesno sezono bodo določene tudi nove, zvišane cene za okrogli les.

Pridelovanje tobaka v Bolgariji

napreduje tako, da odpadeta na Bolgarijo skoraj že dve tretjini vsega evropskega pridelka takozvanega »orientalskega« tobaka. Večina tobaka, ki se prodaja pod turškimi in egiptskimi imenoma, je iz Turčije, Makedonije in iz Bolgarije. V Egiptu tobaka sploh ne sadijo in l. 1939. je Bolgarija izvozila v Egipt 673.612 kg tobaka. Stara Bolgarija bo pridelala letos okrog 50.000 ton tobaka, iz novih pokrajin pa še ni podatkov. Nasadi, ki bodo dali 50.000 ton tobaka, obsegajo zdaj 52.715 ha, leta 1939. pa so obsegali nekaj nad 40.000 ha. Za napredek tobaknega gospodarstva in za modernizacijo tobaknih tovarn je poljedelsko ministrstvo napravilo načrte za dobo petih let ter določilo izdatne kredite.

